

Psychologové na pracovišti

V poslední době u nás vystupuje do popředí znovu otázka psychologického přístupu k člověku, zařazenému do kolektivního pracovního procesu. Ukazuje se, že minulé poznatky z této oblasti již neodpovídají stupňující se mechanizaci a automatizaci výroby. Vedoucí kolektivů nevystačí s dosavadními zkušenostmi, nemohou se spoléhat na intuici, na »fortel«, jak tomu bylo při jednoduchých pracovních operacích. Opět nastupuje na významné místo psychologie práce. U příležitosti právě v těchto dnech v Praze probíhajícího II. sjezdu čs. psychologů jsme proto hovořili se skupinou odborníků, kteří se těmito otázkami zabývají.

Doktora Jozefa Daniela z Ústavu experimentální psychologie v Bratislavě jsme se zeptali:

Jaké jsou, sondažně doktore, hlavní cesty, kterými se psychologie práce u nás ubírá?

Zkoumání člověka v pracovním procesu, který je nejdůležitější formou společenské činnosti, je vlastně základem poznání lidské psychiky vůbec. Úspěch psychologa je tu podmíněn spoluprací se všemi složkami, které průběh pracovního procesu ovlivňují. S ekonomem posuzuje vliv ekonomických podmínek práce, s organizátorem výroby uspo-

řádání pracovního procesu, režimu práce a odpočinku, s technikem konstrukci výrobních zařízení, s metodikem výcviku způsoby výuky. Spolupracuje s lékaři, fyziology práce, hygieniky, architektky. V nejbližší budoucnosti se naše psychologie práce chce soustředit také na psychologickou kvalifikaci technických kádrů. Ačkoliv se určité oblasti z psychologie přednášejí již na průmyslovkách, studenti Vysokého učení technického jí dosud ve svých osnovách nemají.

Psychologie práce není tedy disciplínou určenou jen psychologům?

Dr. Zbyněk Bureš, předseda sekce psychologie práce Čs. psychologické společnosti:

Mistry počínaje a vedoucími pracovníky na nejobodnějších místech v závodech konče, ti všichni by měli znát psychologické podmínky pro výkonnou a radostnou činnost. Jednání člověka není jen odrazem jeho daných vlastností, ale souhrnem nejrůznějších podmínek a okolností. Dosavadní naše povrchní znalosti bez solidních ukazatelů situací zkresluje. Například z dosavadního zjišťování příčin úrazů vyplývá, že byly zaviněny »nedodržením pracovního postupu«, »nepoužitím ochranných pomůcek« apod. Problém však vyžaduje hlubší rozbor. Na sjezdu psychologů jsem referoval o tzv. »sklonu k úrazům«. Dříve se věřilo, že úrazy postihují »smolaře« a že jedinou prevencí je přeradit tyto lidi na jiné pracoviště. Dnes však víme, že člověk k úrazům není předurčen, pro vznik jeho chybného počinání hrají roli události na pracovišti i mimo ně: pracovník nepřišel do zaměstnání zcela odpočatý, má nesrovnalosti v rodině, má za sebou dlouhou cestu do práce v nevhodném dopravním prostředku a podobně. Výzkum chybných úkonů, který jsem uskutečnil na železnici, ukázal, že tato cesta je pro psychologů vyhovující.

Hovoříme o konkrétním výzkumu na železnicích. Jak se vlastně uplatňuje psychologie na našich drahách?

Dr. Ant. Velehradský z Ústředního ústavu železničního zdravotnictví:

O lidech, kteří již delší dobu na železnici pracují, musí být nejlépe informováni jejich nadřízení. Psychologové jim jen mohou pomoci v tom, jak získávat objektivní údaje a jak je správně vyhodnocovat. Psychologické posuzování způsobilosti pro železniční službu se uplatňuje u nových pracovníků. Proti dřívější praxi se nejedná jen o jejich krátkodobé psychologické zkoušky, psycholog po důkladné anamnéze posluchače železničních škol neříká »ano« či »ne«, ale v podrobném posudku poradí náčelníkovi, jak absolventa školy zařadit a jak jej dále vést. Musíme si však uvědomit, že i nejlépe vybraný člověk může selhat, jestliže jeho podmínky na pracovišti a jeho vedení nadřízeným je nekalitní.

Užití psychologie práce tedy není všelékem na nedostatky, jež v pracovním procesu existují. Na druhé straně však dalšímu využití psychologie je na závalu, že dosud není o ni v závodech dost přesná představa. Na jednání mistrů, stavbyvedoucích, ředitelů neexistuje jednotný návod, který by platil za všech okolností. Člověk není stroj. Proto se musíme opírat především o průzkum, spoléhat na statisticky přesně a správně volené údaje.

Sjezd psychologů skončil

PRAHA (Č). — Psychologií osobnosti a jejími problémy se po tři dny zabýval II. sjezd čs. psychologů, který včera vyvrcholil valným shromážděním Čs. psychologické společnosti při ČSAV. Velkou pozornost věnoval sjezd problémům výchovy mládeže a sociální psychologii a společenské aktivitě. Sjezd obrátil pozornost vědců i našich vychovatelů na obor, který byl po léta neprávem podceňován a přehlížen. Dokazuje to i malý počet posluchačů psychologie na vysokých školách v nedávné minulosti, který zavinil nedostatek kvalifikovaných psychologů v praxi. Tím se vysvětluje i skutečnost, že funkci psychologa zastávají často lidé bez náležitého vzdělání.

Sjezd psychologů skončil

PRAHA (čtk) — Psychologií osobnosti a jejími problémy se po tři dny zabýval II. sjezd čs. psychologů. V sobotu vyvrcholil valným shromážděním Čs. psychologické společnosti při ČSAV.

Na sjezdu bylo předneseno přes 80 vědeckých referátů o osobnosti jako celku, o jejím vývoji až do dospělého věku, o výsledcích studia jednotlivých individuí, o psychologii osobnosti ve zdravotnictví a o problému správného vedení lidí. Velkou pozornost věnoval sjezd problémům výchovy mládeže.

SPB

Prace 27/11 69